

INFORMĀCIJA DONORIEM

www.donors.lv

Bezmaksas tārunis: **80000003**

SATURS:

Vai vari nodot asinis/ asins komponentus?.....	3
Asins / asins komponentu nodošanu ietekmējošie faktori	4
Informācija par asins/ asins komponentu nodošanas norisi.....	5
Vispārējā informācija	5
Informācija par asins nodošanas procedūru.....	6
Informācija par asins komponentu nodošanas (aferēzes) procedūru	6
Donora ieguvumi, nododot asinis.....	7
Katrs asins vai asins komponentu donors pēc procedūras saņem:	8
Ieteikumi donoriem	9
Pirms asins vai asins komponentu nodošanas procedūras	9
Asins vai asins komponentu nodošanas procedūras dienā	10
Pēc asins vai asins komponentu nodošanas procedūras	10
Asins komponentu pielietojums medicīnā.....	12
Asins īpašības	13
Asins grupas un Rēzus piederība.....	13
Kell antigēns.....	14
Autologās asinis un asins komponenti.....	14
Informācija par HIV, vīrushepatītiem un sifilisu.....	15
Laboratoriskie izmeklējumi.....	15
Informācija par IESTĀDES veiktajām personas datu apstrādēm.....	16
Saistītie normatīvie dokumenti.....	19
Pastāvīgās asins nodošanas vietas Latvijā	20

Vai vari nodot asinis/ asins komponentus?

Par donoru var būt persona, kura brīvprātīgi, pēc savas gribas piekrīt asins vai asins komponentu nodošanas procedūrai.

Par donoru **VAR** būt, ja:

- ✓ Esi 18 - 65 gadus jauns;
- ✓ Sver ne mazāk par 50 kg;
- ✓ Dienā pirms asins nodošanas neesi lietojis alkoholu;
- ✓ Esi paēdis, izgulējies, atpūties, jūties labi;
- ✓ Esi vesels un pēdējā laikā neesi slimojis;
- ✓ Pirms asins/ asins komponentu nodošanas esi lietojis veselīgu uzturu un daudz šķidruma;
- ✓ Neesi nodevis asinis (usi):
  - vīriešiem vismaz 2 mēnešus (9 nedēļas) maksimāli 6 reizes gadā;
  - sievietēm vismaz 3 mēnešus (13 nedēļas) maksimāli 4 reizes gadā.

Par donoru **NEVAR** būt, ja:

- ✓ Ir hroniskas vai recidivējošas elpošanas orgānu slimības (hroniskas plaušu slimības, bronhiālā astma);
- ✓ Ir hroniskas vai recidivējošas gremošanas orgānu slimības (ar biežiem paasinājumiem un asiņošanu no kuņģa zarnu trakta);
- ✓ Ir bijusi neiroķirurģiska operācija, nopietna galvas smadzeņu trauma;
- ✓ Ir bijusi nopietna CNS slimība (išēmija, multiplā skleroze u.c.);
- ✓ Ir autoimūnas (imunoloģiskās) un metaboliskas (vielmaiņas) slimības (t.sk. hemohromatoze);
- ✓ Ir bijuši atkārtoti ģīboņi anamnēzē, krampju sindroms;
- ✓ Ir infekcijas slimības: B hepatīts, C hepatīts, HIV, cilvēka T-šūnu limfotropā vīrusa slimība, babeoze, viscerālā leišmanioze, Čagas slimība.
- ✓ Ir hematoloģiskas (asins un asinsrades orgānu) saslimšanas, t.sk., koagulopātijas un pastiprināta tendence asiņot;
- ✓ Ir sirds – asinsvadu slimības (hipertensija, sirds ritma un vadīšanas traucējumi, sirds išēmiskā slimība, asinsvadu trombozes, recidivējoši tromboflebīti u.c.);
- ✓ Ir ļaundabīgas (onkoloģiskās) slimības,
- ✓ Ir hroniskas un recidivējošas nieru saslimšanas (hronisks glomerulonefrīts, recidivējošs pielonefrīts),
- ✓ Ir hroniskas un recidivējošas uroģenitālas slimības (hronisks intersticiāls cistīts u.c.);
- ✓ Lieto narkotikas intravenozi un/vai intramuskulāri, anaboliskos steroīdus vai hormonus;
- ✓ Ir transmisīva sūkļveida encefalopātija (Kreicfelda - Jākoba (CJD) slimība (“trako govju slimība”) vai tās paveids) radniekiem (ģimenes anamnēzē);
- ✓ Ārstēšanā lietoti medikamenti, kas iegūti no cilvēka hipofīzes;
- ✓ Ir pārstādīts cietais smadzeņu apvalks vai radzene;
- ✓ Pēc 1980. gada Apvienotajā Karalistē saņemta asins komponentu transfūzija vai dzīvojis tur laika posmā no 1980. g. līdz 1996. g. un kumulatīvais periods ilgāks par 6 mēnešiem;
- ✓ Ir cukura diabēts I vai II tipa, ja terapijā izmanto insulīnu; cukura diabēts ar komplikācijām;
- ✓ Ir ksenotransplantants (dzīvnieku šūnu, audu vai orgānu pārstādīšana cilvēkā);
- ✓ Dzimumuzvedības dēļ pastāv augsts risks inficēties ar slimībām, ko pārnes ar asinīm;
- ✓ Ir pozitīvi, vāji pozitīvi vai apšaubāmi laboratorijas izmeklējumu rezultāti uz vīrushepatītu, cilvēku imūndeficīta vīrusu, sifilisa izsaucēju, kas konstatēti donora asinīs;
- ✓ Asinīs ir ekstraaglutinīni, eritrocitāras antivielas u.c.

Asins / asins komponentu nodošanu ietekmējošie faktori

Noteiktu laika periodu asinis nedrīkst nodot:

- ✓ Ja esi atgriezies no valsts, kurā pastāv paaugstināts risks saslimt ar kādu no infekcijas slimībām. Valstu sarakstu skatīt Valsts asinsdonoru centra mājaslapā www.donors.lv, sadaļā “Donoriem”, “Endēmisko valstu karte”. Konkrētas valstis vari precizēt, zvanot uz bezmaksas tālruni 80000003;
- ✓ Sievietes - grūtnieces, pēc dzemdībām;
- ✓ Pēc grūtniecības mākslīgas pārtraukšanas;
- ✓ Pēc ķirurģiskām operācijām, stomatoloģiskām manipulācijām;
- ✓ Pēc ērces piesūkšanās, pārslimotas Laima slimības, ērcu encefalīta;
- ✓ Pēc endoskopijas, kolonoskopijas, adatu terapijas, ko neveica kvalificēts praktizējošs ārsts ar sterilām vienreizlietojamām adatām, tetovēšanas, ausu caurduršanas, pīrsinga;
- ✓ Medikamentu lietošanas laikā (izņemot kontraceptīvos līdzekļus);
- ✓ Pēc dažām vakcinācijām (par konkrētām lūdzam interesēties, zvanot uz bezmaksas tālruni **80000003**);
- ✓ Jebkuras akūtas slimības vai hroniskas slimības paasinājuma laikā,
- ✓ Ja ir paaugstināta ķermeņa temperatūra, drudzis, saaukstēšanās slimība,
- ✓ Ja asins nodošanas dienā jūties noguris/- usi vai nevesels/-a;
- ✓ Ja ir infekciozi, alergiski ādas un nagu bojājumi;
- ✓ Ja esi pārslimojis/-usi toksoplazmozi, tularēmiju, osteomielītu, brucelozi, malāriju, Q drudzi, sifilisu, reimatisko drudzi, tuberkulozi, A hepatītu;
- ✓ Ja ir alerģija paasinājuma periodā (izsitumi uz ādas, alerģiskas iesnas utml.);
- ✓ Pēc bojātas ādas vai gļotādas saskares ar svešām asinīm vai no adatas gūta ievainojuma;
- ✓ Personas, kuru dzīvesveids rada risku iegūt infekcijas slimības, ko pārnes ar asinīm;
- ✓ Pēc kontakta ar vīrushepatīta B vai C slimnieku,
- ✓ Pēc seksuāla kontakta ar HIV inficētu personu;
- ✓ Dažos gadījumos, ja elkoņa locītavas vēnas nav atbilstošas asins noņemšanas procedūras veikšanai;
- ✓ Ja iepriekšējās asins vai asins komponentu nodošanas reizēs atkārtoti tika konstatēta hiloze (trekna plazma);
- ✓ Ja ir bijuši sarežģījumi procedūras laikā. ⁱ

Informācija par asins/ asins komponentu nodošanas norisi

Vispārējā informācija

- ✓ Donoram līdzi jābūt derīgam personu apliecinošam dokumentam (pase, eID karte vai jebkurš cits personas apliecinošais dokuments, kas satur sekojošu informāciju - personas kodu/ identifikatoru, vārdu, uzvārdu, foto) un jānorāda savs bankas konta numurs. **Donorus bez derīga personu apliecinoša dokumenta nepieņemam!**

- ✓ Lai saņemtu kompensāciju par izdevumiem zaudētā asins apjoma atjaunošanai, donoram ir jānorāda bankas konta numurs.
- ✓ **Donors var atteikties no kompensācijas** par izdevumiem zaudētā asins apjoma atjaunošanai saņemšanas, aizpildot Valsts asinsdonoru centra izstrādāto veidlapu "Donora apliecinājums par atteikumu saņemt kompensāciju". Šāda gadījumā bankas konta numurs Donora kartē nav jānorāda. Atteikuma gadījumā donoram neizmaksātā summa nonāk Valsts asinsdonoru centra rīcībā donoru kustības veicināšanai. **Ja donors ir atteicies no kompensācijas, šāds lēmums nav atsaucams un grozāms.**
- ✓ Katrā asins vai asins komponentu nodošanas posmā donors tiek identificēts pēc derīga personu apliecinoša dokumenta uzrādīšanas, vienlaikus lūdzot donoram nosaukt savu vārdu un uzvārdu.
- ✓ Donors atklāti un godīgi atbild uz donora aptaujas anketas un ārstniecības personas papildus uzdotajiem jautājumiem. **Donor, lūdzu atceries, ka no Jūsu godprātīgās attieksmes ir atkarīga pacienta veselība!** Sarunā ar ārstniecības personu noskaidro, vai drīkst nodot asinis, lai nekaitētu pacientam un paša donora veselībai.
- ✓ Donors informē ārstniecības personu par ārzemju ceļojumiem vai komandējumiem pēdējo 6 mēnešu laikā, jo vairākās valstīs iespējams inficēties ar slimībām, kuru inkubācijas perioda laikā nedrīkst nodot asinis.
- ✓ Ārstniecības persona sniedz izskaidrojošas atbildes uz visiem donora uzdotajiem jautājumiem, t.sk., par asins nodošanas procesu un asins komponentu sagatavošanas procedūru.
- ✓ Valsts asinsdonoru centra ārstniecības personas pirms katras asins vai asins komponenta nodošanas reizes veic donoru apskati, novērtē veselības stāvokli, pārbauda abu roku vēnas un pieņem lēmumu par donāciju.
- ✓ Ja donoram pirms asins vai asins komponentu nodošanas procedūras mutē ir košļājamā gumija vai cits svešķermenis, to jāizņem.
- ✓ Ja donoram **ir aizdomas, ka viņa ziedotās asinis var kaitēt pacienta veselībai, ir jāatsakās no asins nodošanas.**
- ✓ Visa donora sniegtā informācija ir konfidenciāla.
- ✓ Donoram ir tiesības pirms procedūras uzsākšanas atteikties nodot asinis vai asins komponentus, kā arī procedūras laikā bez grūtībām un neērtībām pārtraukt asins vai asins komponentu nodošanu vai atteikties no tās.
- ✓ Gadījumā, ja donors netiek pielaists pie asins vai asins komponentu nodošanas, donors pēc pieprasījuma var saņemt **izziņu** par asins nodošanas vietas (Valsts asinsdonoru centrā vai izbraukumā) apmeklējuma faktu (izziņa nedod tiesības uz Darba likumā paredzēto atpūtas dienu).
- ✓ Visas donora asins vai asins komponentu nodošanas reizes Latvijā tiek reģistrētas vienotā donoru datu informācijas sistēmā un tiek veikta donora personas datu apstrāde saskaņā ar likumdošanas prasībām.

- ✓ Gadījumos, kad kādas grupas asins krājums ir samazināts, aicinām donorus ierasties uz asins nodošanu. Asins krājumam var sekot Valsts asinsdonoru centra mājaslapā www.donors.lv.
- ✓ Donoriem ir iespēja pieteikties uz asins nodošanu elektroniski Valsts asinsdonoru centra mājaslapā www.donors.lv sadaļā "Donoriem", kas ļauj nodot asinis bez rindas.

Informācija par asins nodošanas procedūru

- ✓ Katru reizi donors nodod 450 ml asiņu un vēl papildus, apmēram, 30 ml asins paraugiem - laboratorisko testu veikšanai. Veselam cilvēkam šāds asins zudums nav kaitīgs. Asinis noņem tikai no elkoņa locītavas vēnas.
- ✓ Procedūras ilgums - līdz 10 min.
- ✓ Procedūru biežums - gada laikā sievietēm līdz 4 reizēm un vīriešiem līdz 6 reizēm (pēc 6. reizes vīriešiem jāievēro 3 mēnešu pārtraukums). Intervāls starp procedūrām:
  - vīriešiem - ne mazāks par 2 mēnešiem (9 nedēļas);
  - sievietēm - ne mazāks par 3 mēnešiem (13 nedēļas).
- ✓ No asins donora iegūst pilnasinis, kuras sadala 3 sastāvdaļās: filtrēta eritrocītu masa, plazma un trombocītu- leikocītu slānis, no kura tiek sagatavota trombocītu masa.
- ✓ Procedūras laikā pārsvarā donori jūtas labi, bet retos gadījumos iespējams vājums, karstuma sajūta, var būt īslaicīgs samaņas zudums, dūriena vietā var būt asinsizplūdums (hematoma), apsārtums, sāpes, lokāla alerģiska reakcija. Ļoti retos gadījumos var būt nerva bojājumi adatas dūriena vai hematomas rezultātā, vēnas iekaisums (tromboflebīts). Pēc Valsts asinsdonoru centra datiem, ⁱⁱ 2024. gadā donoriem ir konstatētas blaknes asins nodošanas procedūras laikā vai pēc tās:
  - vājums vai īslaicīgs samaņas zudums – ⁱⁱⁱ 0,13% gadījumos.

Informācija par asins komponentu nodošanas (aferēzes) procedūru

- ✓ Aferēzes procedūras laikā no viena donora var iegūt vienu vai vairākus asins komponentus. Tas ir atkarīgs no izvēlētas procedūras veida un donora rādītājiem (svars, augums, trombocītu skaits, u.c.), piemēram, citaferēzes procedūras laikā, vienlaicīgi ar trombocītu masu, var sagatavot arī plazmu.
- ✓ Plazma ir asins šķidrā daļa, kuras sastāvā ir organiskie un neorganiskie savienojumi, fermenti, hormoni, vitamīni, olbaltumvielas. Plazmas pārļiešana nepieciešama pacientiem asins recēšanas traucējumu gadījumos. No plazmas tiek ražoti vērtīgi asins pagatavojumi: albumīns un imūnglobulīns. Albumīns jau vairāk nekā pusgadsimtu tiek pielietots slimniekiem ar samazināto albumīna daudzumu asinīs – pēcoperāciju periodā, ginekoloģijā, ķirurģijā, onkoloģijā, kompleksā terapijā aknu saslimšanu gadījumos un citu smagu slimību ārstēšanai. Imūnglobulīna preparātā ir sakoncentrētas antivielas. Šo medikamentu lieto dažādu iedzimtu un iegūtu imūndeficīta stāvokļu gadījumos, bērniem un grūtniecēm ar smagām saslimšanām.
- ✓ Trombocīti ir asins formelementi, kas satur faktorus, kuri piedalās recēšanas procesā. Trombocītu masas pārļiešana ir nepieciešama pacientiem, kuriem ir samazināts trombocītu skaits asinīs un rodas asiņošanas draudi. Visbiežāk tie ir pacienti ar hematoloģiskām saslimšanām, kas saņem ķīmio- vai staru terapiju.
- ✓ Aferēzes procedūru veic ar speciālām iekārtām un izmanto sterilas vienreizlietojamās asins komponentu savākšanas sistēmas.
- ✓ Aferēzes procedūras ilgums ir atkarīgs no procedūras veida:
  - plazmaferēzes procedūras ilgums ir līdz 1 stundai;
  - citaferēzes procedūras ilgums ir līdz 110 minūtēm.
- ✓ Procedūru biežums ir atkarīgs no procedūras veida:
  - intervāls starp divām plazmas nodošanas procedūrām ir vismaz ^{iv} 14 dienas;
  - intervāls starp divām citaferēzes procedūrām ir vismaz 14 dienas;
  - intervāls starp pilnasiņu nodošanu un jebkura veida aferēzes procedūru ir vismaz 30 dienas.
- ✓ Par citaferēzes donoru var būt vesels cilvēks, kurš iepriekš jau ir ziedojis asinis un kura asinīs ir pietiekoši liels trombocītu skaits (vēlams ne mazāk kā $200 \times 10^9 / l$). Citaferēzes donoriem pirms katras procedūras nosaka hemoglobīna līmeni, trombocītu skaitu un hematokrītu.

- ✓ Par plazmas donoru var būt vesels cilvēks, kurš iepriekš jau ir ziedojis asinis. Plazmaferēzes donoriem pirms katras procedūras nosaka hemoglobīna līmeni, kopējo olbaltuma līmeni pirmajā nodošanas reizē un turpmāk vienu reizi gadā. Dažreiz nepieciešams papildus noteikt donoram hematokrītu.
- ✓ Aferēzes donoriem pēc ārstniecības personas pieprasījuma var būt nepieciešami papildus izmeklējumi: elektrokardiogramma un plaušu rentgenoloģiskā izmeklēšana.
- ✓ Citaferēzes procedūras veic pēc ārstniecības iestādes pieprasījuma, ņemot vērā konkrētu asins grupu. Donorus uz procedūru izsauc Valsts asinsdonoru centra reģistrators pēc nepieciešamības.
- ✓ Uz plazmaferēzes procedūru pieņem visu asins grupu donorus pēc iepriekšēja pieraksta:
  - Valsts asinsdonoru centrā Rīgā - zvanot uz bezmaksas tālr. 80000003 vai personīgi pie donoru reģistratora 246. kab.
  - Valsts asinsdonoru centrā Latgales filiālē Rēzeknē - zvanot uz tālr. 64623704 vai personīgi pie donoru reģistratora.
- ✓ Donora ierašanās uz aferēzes procedūru ir brīvprātīga, un viņam ir tiesības jebkurā brīdī atteikties no nākamās procedūras vai pārtraukt procedūru.
- ✓ Ja donors nevar ierasties uz nozīmēto procedūru, savlaicīgi jābrīdina reģistrators, zvanot uz bezmaksas tālr. 80000003.
- ✓ Donoram ir tiesības uzdot jautājumus ārstniecības personai par procedūras gaitu un iespējamajiem sarežģījumiem procedūras laikā vai pēc tās.
- ✓ Procedūras laikā pārsvarā donori jūtas labi, bet retos gadījumos iespējams vājums, karstuma sajūta, īslaicīgs samaņas zudums, nepatīkama metāliska garša mutē, mēles un lūpu muskuļu raustīšanās, sāpes dūriena vietā, var būt asins izplūdums (hematoma), apsārtums, lokāla alerģiska reakcija. Ļoti retos gadījumos var būt nerva bojājumi adatas dūriena vai hematomas rezultātā, vēnas iekaisums (tromboflebīts). Pēc Valsts asinsdonoru centra datiem, ^v 2024. gadā donoriem ir konstatētas sekojošas blaknes aferēzes procedūras laikā vai pēc tās:
  - vājums vai īslaicīgs samaņas zudums ^{vi} 0,31% gadījumos;
  - asins izplūdums (hematoma) –^{vii} 0,01% gadījumos.
- ✓ Par pašsajūtas izmaiņām procedūras laikā nekavējoties ziņo ārstniecības personai, kas veic procedūru.
- ✓ Plazmaferēzes procedūru veic Valsts asinsdonoru centrā Rīgā, Sēlpils ielā 9 un Valsts asinsdonoru centrā Latgales filiālē Rēzeknē, 18. novembra ielā 41.
- ✓ Citaferēzes procedūru veic tikai Valsts asinsdonoru centrā Rīgā, Sēlpils ielā 9.

Donora ieguvumi, nododot asinis

- ✓ Asins donori mazāk slimo ar akūtām respiratorām slimībām, veselam cilvēkam asins nodošana nav kaitīga.
- ✓ Asins nodošana raisa pozitīvas izjūtas, jo esi palīdzējis kādam grūtā brīdī.
- ✓ Pēc asins nodošanas notiek asins šūnu atjaunošana. Kad donors nodod asinis, organisms nekavējoties sāk atjaunot zaudēto asins apjomu. Daži cilvēki uztraucas, ka asinis nodošana nav veselīga. Tas ir mīts! Ziedojot asinis, donors atbrīvojas no vecajām asins šūnām - eritrocītiem, un organisms ražo jaunas asins šūnas, kas efektīvāk pārnēsā skābekli organismā. Donora organisms atjauno cirkulējošo asins tilpumu pēc asins nodošanas 48 stundu laikā, un visas sarkanās asins šūnas - eritrocīti, ko zaudē asins nodošanas procesā, atjaunojas četru līdz astoņu nedēļu laikā.
- ✓ Pēc Pasauls Veselības Organizācijas datiem regulārie asins donori dzīvo vidēji par pieciem gadiem ilgāk, jo viņiem notiek asinsrades sistēmas aktivizēšanās un uzlabojas imunitāte.
- ✓ Cilvēki, kas regulāri nodod asinis, vieglāk panes asins zudumu traumu gadījumos, jo organisms ir „trenēts”.

Katrs asins vai asins komponentu donors pēc procedūras saņem:

- ✓ Uz kodu komplektu. Donoriem, kas nodod asins/ asins komponentus Valsts asinsdonoru centrā Rīgā, Sēlpils ielā 9, ir iespēja ziedot uz kodu komplektu labdarības organizācijai, kuru donors ievieto ziedojumu kastē.
- ✓ Kompensāciju zaudētā asins apjoma atjaunošanai. Kompensāciju donoriem izmaksā tikai bezskaidras naudas pārskaitījuma formā uz donora norādīto bankas kontu. **Donors katrā konkrētā asins vai asins komponentu nodošanas reizē var atteikties no kompensācijas** par izdevumiem zaudētā asins apjoma atjaunošanai saņemšanas.
- ✓ Izziņu par asins/ asins komponenta nodošanu, kuru, iesniedzot darba devējam, var saņemt apmaksātu brīvdienu;
- ✓ Donora privilēģiju karti, ja gada laikā (365 dienu ietvaros) nodevis asinis trīs vai vairāk reizes vai asins komponentus sešas vai vairāk reizes. Privilēģiju karte dod iespēju saņemt dažādas atlaides pie Valsts asinsdonoru centra sadarbības partneriem. Karte derīga trīs gadus no tās izsniegšanas brīža un to drīkst izmantot tikai tās īpašnieks.
- ✓ Kodu, kuru var izmantot identifikācijai, zvanot uz Valsts asinsdonoru centru, lai:
  - uzzinātu nākamās asins vai asins komponenta nodošanas reizes iespējamo datumu;
  - precizētu sava banka konta datus, gadījumos, kad pēc asins vai asins komponentu nodošanas nauda nav laicīgi ienākusi bankas kontā;
  - identificētu donoru, ja donors paziņo par veselības stāvokļa izmaiņām, kas potenciāli var ietekmēt sagatavotā asins komponenta kvalitāti.

Ieteikumi donoriem

Pirms asins vai asins komponentu nodošanas procedūras

- ✓ **Nedrīkst ēst:** Treknus, asus ēdienus (piemēram, treknu gaļu vai speķi, žāvētu gaļu vai desas, treknas zivis (lasi, siļķes u.c.), treknu sieru, kūkas, čipsus, krējuma saldējumu, ceptas sēnes, daudz riekstu, šokolādi, kakao, majonēzi u.tml.
Donoram, kurš ir lietojis treknu ēdienu, asins šķidrā daļa - plazma ir hiloza (taukaina), tādēļ nav iespējams veikt analīzes un asinis nav derīgas pārlišanai un tiek iznīcinātas. Ja donora asinīs vairākas reizes pēc kārtas tiek konstatēta hiloze, nosaka turpmāku atteikumu asins/asins komponenta nodošanai.
- ✓ **Nedrīkst lietot alkoholiskos dzērienus.**
- ✓ Vismaz 2 dienas pirms aferēzes procedūras **nedrīkst lietot aspirīnu.**
- ✓ **Iesaka ēst:** saknes, augļus, biezpienu, liesu sieru, biezputras, maizi, liesu gaļu un zivis, medu.
- ✓ **Donor, pievērs uzmanību savai ēdienkartei pirms asins nodošanas, lai tavas asinis varētu palīdzēt nelaimē nonākušiem cilvēkiem!**

- ✓ Katru dienu jādzer ne mazāk kā 1,5 - 2 l šķidrums, sevišķi svarīgi pirms un pēc asins vai asins komponentu nodošanas. Pietiekams uzņemtā šķidrums daudzums nodrošinās labāku pašsajūtu pēc procedūras.
- ✓ Donoriem ēdienkartē vēlams iekļaut produktus ar lielāku dzelzs saturu (dzelzs ir hemoglobīna, kas asinīs pārnes skābekli, sastāvā):
  - no dzīvnieku valsts - liesa liellopu, cūkas, jēra, teļa gaļa, aknas, vistas un tītara gaļa,
  - zivis, vēžveidīgie;
  - dārzeņi - bietes, salāti, burkāni, spināti, selerijas, ķirbji, sparģeļi, brokoļi;
  - augļi - citroni, granātāboli, āboli; žāvēti augļi - aprikozes, plūmes, rozīnes, u.c.;
  - pākšaugi – visa veida pupiņas, zirņi, lēcas.

- ✓ **Lieto dzelzi saturošus produktus kombinācijā ar C vitamīnu un folskābi saturošiem produktiem (citrusaugļiem, ogām, dārzeņiem)! Izvairies no kafijas, tējas un kakao dzeršanas maltītes laikā! Šie dzērieni satur vielas, kas mazina produktos esošā dzelzs uzsūkšanos. Dzerot šos dzērienus maltītes laikā vai tūlīt pēc tās, Tu zaudēsi apmēram 50% tikko uzņemtās dzelzs.**
- ✓ **Nelieto dzelzi saturošus uztura bagātinātājus vienlaicīgi ar kalciju saturošiem uztura bagātinātājiem, jo kalcijs mazina dzelzs uzsūkšanos!** Dzelzs uzsūkšanos kavē arī vīns, alus, šokolāde, piena produkti, klijas, brokastu pārslas, fosforu saturošas pārtikas piedevas (sastopamas konditorejas izstrādājumos, gāzētos dzērienos, ledenēs).

Asins vai asins komponentu nodošanas procedūras dienā

- ✓ 3 – 4 stundas pirms procedūras iesaka vieglu ēdienreizi, **ievērojot ierobežojumus**, un papildus šķidruma uzņemšanu (jāizdzer apmēram četras glāzes ūdens vai sulu u.c.). **Tukšā dūšā asinis nodot nedrīkst!**
- ✓ Vismaz 2-3 stundas pirms procedūras nedrīkst smēķēt, jo Tev būs labāka pašsajūta procedūras laikā un pēc tās, kā arī būs kvalitatīvāki asins komponenti. Smēķētājiem skābekļa līmenis asinīs samazinās par 15%. Tas atsaucas uz visu organismu un asins kvalitāti.

- ✓ Ja asins nodošanas laikā Jums rodas kādas pašsajūtas izmaiņas vai sūdzības, kas saistītas ar procedūru, lūdz, uzreiz informējiet par to ārstniecības personu.

Pēc asins vai asins komponentu nodošanas procedūras

- ✓ Pārsējs uz rokas vēnas dūriena vietā jātur vismaz 2 – 3 stundas, lai nerastos zemādas asins izplūdums vai iekaisums, ko var izraisīt apkārtējā vidē esošie putekļi un mikroorganismi. Vēnas punkcijas vietu nedrīkst mērcēt un sasmērēt. Pārsēju nedrīkst atslābināt vai savilkt, ja nepieciešams jauns pārsējs, jālieto tīra marles saite;
- ✓ Jāatpūšas ne mazāk kā 15 minūtes;
- ✓ Divas stundas nav vēlams vadīt transportlīdzekli;
- ✓ Nav vēlams nest somu uz rokas, no kuras tika ņemtas asinis vai asins komponents;
- ✓ Nav vēlams veikt smagu fizisku darbu, trenēties, skriet, nest smagus priekšmetus, peldēties un sauļoties;
- ✓ Vismaz 12 stundas pēc asins nodošanas nedrīkst strādāt paaugstinātas bīstamības darbus: pārvadāt pasažierus, vadīt lidmašīnu, vilcienu, strādāt augstumā u.c.

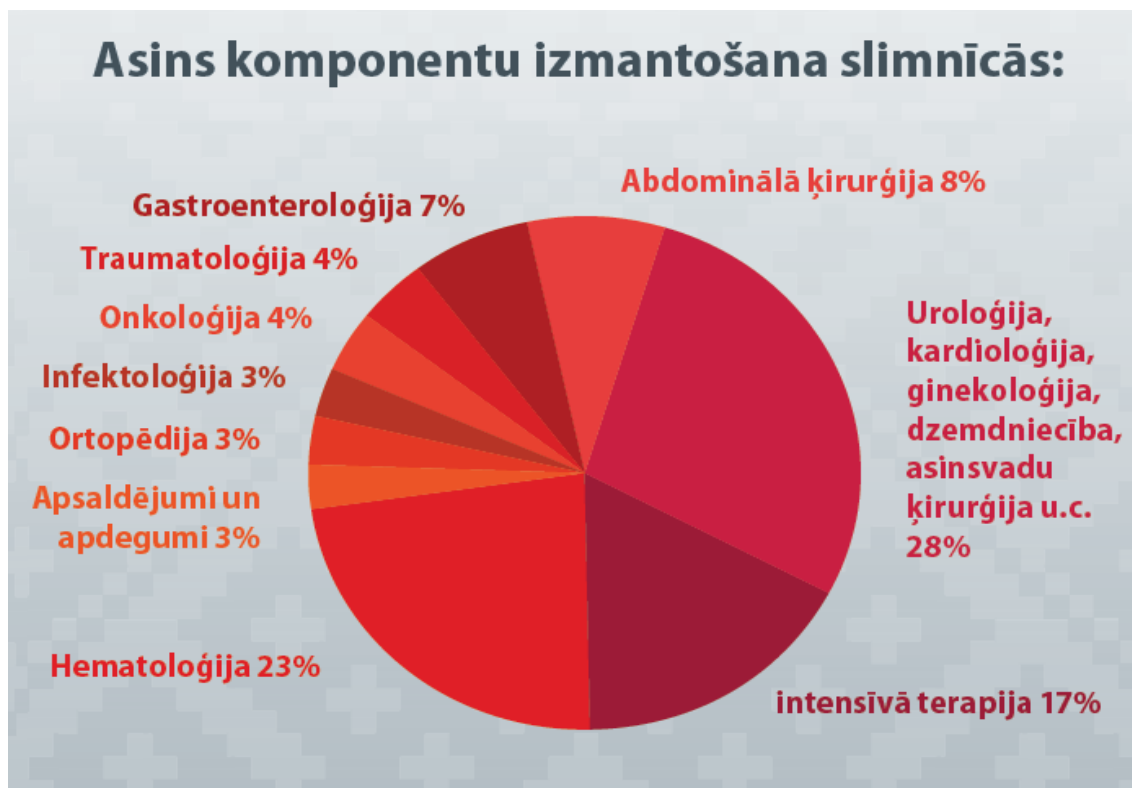
- ✓ Ja pēc asins vai asins komponentu nodošanas adatas dūriena vietā rodas nepatīkamas sajūtas (sāpes, apsārtums, nieze) vai izveidojas pietūkums, asins izplūdums, izsitumi un izmainītu pašsajūtu saistiet ar asins komponentu nodošanu, ziņojiet par to:
  - Valsts asinsdonoru centrā Rīgā - ārstniecības personai darba laikā pa tālruni: 29482520 vai 80000003,
  - Valsts asinsdonoru centrā Latgales filiālē - ārstniecības personai darba laikā pa tālruni: 64623717,
  - Valsts asinsdonoru centrā Kurzemes filiālē - ārstniecības personai darba laikā pa tālruni: 26557743
  - Asins sagatavošanas nodaļas ārstniecības personai – nodaļas darba laikā pa tālruni, kas norādīts www.donors.lv mājaslapā sadaļā „Kontakti”.
- ✓ Ja pēc asins vai asins komponentu nodošanas parādās kādas pazīmes vai simptomi, kas var liecināt par Jūsu saslimšanu, radās vai atcerējāties citu informāciju, kas netika sniegta veselības pārbaudes laikā, un domājat, ka Jūsu nodotās asinis nav drošas un var kaitēt pacienta veselībai, ziņojiet par to:

- Valsts asinsdonoru centrā Rīgā - ārstniecības personai darba laikā pa tālruni: 29482520 vai 80000003, ārpus darba laika – pa tālruni 67471473 vai 26158678,
- Valsts asinsdonoru centrā Latgales filiālē - ārstniecības personai darba laikā pa tālruni: 64623717, ārpus darba laika – pa tālruni 67471473 vai 26158678,
- Valsts asinsdonoru centrā Kurzemes filiālē - ārstniecības personai darba laikā pa tālruni: 26557743, ārpus darba laika – pa tālruni 67471473 vai 26158678,
- Asins sagatavošanas nodaļas ārstniecības personai – nodaļas darba laikā pa tālruni, kas norādīts www.donors.lv mājaslapā sadaļā „Kontakti”.

✓ **Donori, lūdzu atceraties, ka no Jūsu godprātīgās attieksmes ir atkarīga pacienta veselība!**

Asins komponentu pielietojums medicīnā

- ✓ Asins komponentu pārlišana ir nepieciešama operācijas laikā, pacientiem ar akūtām asiņošanām, kā arī onkoloģisko, hematoloģisko u.c. pacientu ārstēšanā. Iesaistoties asinsdonoru kustībā, Tev ir iespēja palīdzēt nelaimē nonākušajiem.

- ✓ Mūsdienās pacientu ārstēšanai neizmanto pilnasinis. Katru asins devu sadala komponentos, un pacients saņem tieši to asins komponentu, kas viņam ir nepieciešams.

VAI ZINĀJI, KA ZIEDOJOT ASINIS,
TU PALĪDZI TRĪS CILVĒKIEM?

- ✓ Vienā asins nodošanas reizē donora asinis palīdz vairākiem slimniekiem, bet dažkārt slimniekiem vajadzīgi vairāki donori.

Asins īpašības

- ✓ Asins pamatsastāvdaļas ir šūnas:
  - **Eritrocīti** jeb sarkano asins šūnu galvenā funkcija organismā ir skābekļa/oglekļa dioksīda pārnese no plaušām uz perifēriskiem audiem un atpakaļ, ko veic īpašs olbaltums — hemoglobīns (Hb).
  - **Leikocītu** galvenā funkcija ir aizsargāt organismu no iekļuvušām baktērijām, vīrusiem un organisma imunitātes veidošanā.
  - **Trombocītiem** ir nozīmīga loma asins recēšanas procesā.
  - **Plazma** ir asiņu šķidrā daļa — iedzeltens, puscaurspīdīgs šķidrums, kas sastāv no neorganiskām un organiskām vielām, kas sastāda 55% no asins tilpuma. Asins plazmas sastāvā ir 90% - 92% ūdens, 7%-9% proteīni, 1% minerālvielas, glikoze, hormoni, vitamīni, u.c.
- ✓ Cirkulējošo asiņu apjoms pieaugušajiem ir 7% no ķermeņa svara jeb 60-70 ml/kg.

Asins grupas un Rēzus piederība

- ✓ Asins grupu un rēzus piederību nosaka no vecākiem pārmantotie gēni. Katram indivīdam iespējama viena no četrām asinsgrupām: O, A, B vai AB. Dzīves laikā tās nemainās.
- ✓ Latvijas populācijas asins grupu sadalījums ir šāds:

- ✓ Bērns no vecākiem pārmanto asins grupu, kuras gēns ir stiprāks (dominējošs). A un B gēni vienmēr ir dominējošie. Ja vienam no vecākiem ir A grupa, otram - B, tad bērnam teorētiski iespējama jebkura no četrām. Ja bērns no vecākiem mantojis no viena O gēnu un no otra - A gēnu, tad bērnam būs A vai O asins grupa, bet, ja no abiem būs mantots O gēns, tad visiem bērniem būs O asins grupa.

KĀ VEIDOJAS TAVA ASINS GRUPA?

$O + O =$		$B + O =$	
$O + A =$		$B + A =$	
$O + B =$		$B + B =$	
$O + AB =$		$B + AB =$	
$A + O =$		$AB + O =$	
$A + A =$		$AB + A =$	
$A + B =$		$AB + B =$	
$A + AB =$		$AB + AB =$	

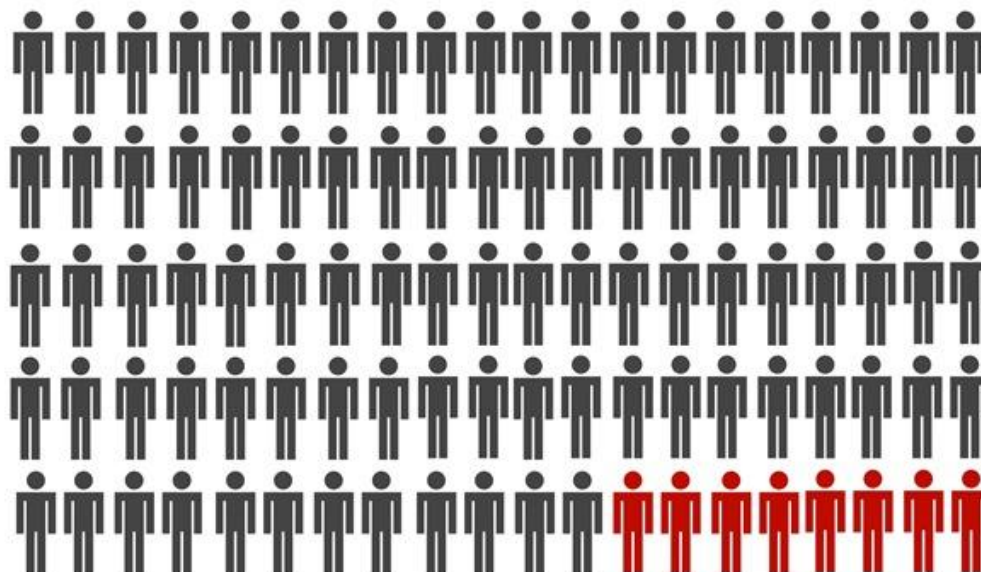
- ✓ Rēzus piederību nosaka rēzus D antigēna klātbūtne indivīda eritrocītos. Ja cilvēkam ir D antigēns, viņš ir rēzus pozitīvs Rh(+), bet ja nav - rēzus negatīvs Rh(-). Rēzus pozitīviem vecākiem var būt gan rēzus pozitīvi, gan rēzus negatīvi bērni, bet rēzus negatīviem vecākiem - tikai rēzus negatīvi bērni.

- ✓ Rēzus sistēmā ir arī citi nozīmīgi antigēni - C, c, E, e u.c., kuru noteikšanu sauc par fenotipizāciju jeb individuālā fenotipa noteikšana.
- ✓ Rēzus D antigēna precizēšana donoriem ir ļoti būtiska. Atsevišķos gadījumos D antigēns cilvēka asinīs ir ļoti vāji izteikts. Tādā gadījumā cilvēks būs Rēzus-negatīvs kā recipiens, bet Rēzus pozitīvs kā donors.

Kell antigēns

- ✓ Ir vēl vairākas nozīmīgas asins grupu sistēmas, piemēram, Kell antigēnu sistēma.

LATVIJĀ 7-8% CILVĒKU IR KELL POZITĪVI

- ✓ Kell antigēna esamība nekaitē cilvēkam, bet asins pārliešana no Kell pozitīva donora Kell – negatīvam recipientam var būt par iemeslu nopietniem sarežģījumiem – līdzīgi, ja notiek eritrocītu pārliešana no rēzus pozitīva donora rēzus negatīvam slimniekam.

Autologās asinis un asins komponenti

- ✓ Autologās asinis/asins komponentus sagatavo no pacienta un tās drīkst pārliet **tikai** pašam pacientam. Neizmantotās autologās asinis/asins komponentus iznīcina.
- ✓ Kontrindikācijas autologo asiņu sagatavošanai:
  - pacienta vecums virs 70 gadiem;
  - pacientu paredzamā dzīvildze mazāka par 5 gadiem;
  - bērnu svars mazāks par 10 kg;
  - bakteriāla infekcija;
  - hemoglobīna (Hb) koncentrācija zemāka par 100 g/l;
  - pozitīvi vīrusu marķieri:
    - B hepatīta virsmas antigēns (HBsAg);
    - antivielas pret C hepatīta vīrusu (anti-HCV);
    - antivielas pret cilvēka imūndeficīta vīrusu (anti-HIV);
  - izteikta aortas stenoze;
  - izteikta arteriāla hipertensija;
  - stenokardija.
- ✓ Valsts asinsdonoru centrs autologās asinis vai asins komponentus nesagatavo.

Informācija par HIV, vīrushepatītiem un sifilisu

- ✓ HIV (no angļu valodas: Human immunodeficiency virus) ir hroniska, lēni progresējoša infekcijas slimība, kuru izraisa cilvēka imūndeficīta vīruss, kas, nonākot organismā, lēnām sagrauj cilvēka imūno sistēmu. AIDS (no angļu valodas: Acquired immune deficiency syndrome) jeb iegūtais imūndeficīta sindroms ir HIV infekcijas beigu stadija.
- ✓ AIDS pirmo reizi aprakstīja ASV 1981. gadā. Latvijā HIV inficēšanās gadījumi tiek reģistrēti kopš 1987. gada, un līdz ^{viii} 2023. gadam vīruss atklāts ^{ix} 8850 cilvēkiem. ^x 2023. gadā ir reģistrēti ^{xi} 188 jauni saslimšanas gadījumi. Pēc jaunatklāto gadījumu skaita, ^{xii} 2023. gadā infekcija vairāk izplatīta vīriešu vidū – ^{xiii} 131 gadījumi un sievietes – ^{xiv} 57 gadījumi. Statistikas dati atspoguļo tikai reģistrēto HIV / AIDS gadījumu skaitu. Patiesībā inficēto personu skaits Latvijā varētu būt lielāks, uzskata speciālisti.
- ✓ HIV izplatās ar asinīm, seksuāli transmisīvā ceļā, vertikālās transmisijas ceļā (no inficētas mātes bērnam). Ar HIV inficēties iespējams tikai saskaroties ar inficētas personas bioloģiskajiem šķidrumiem - asinīm, dzimumorgānu izdalījumiem (sperma, izdalījumi no vagīnas) un mātes pienu, ja tie nonāk organismā caur bojātu ādu vai gļotādu.
- ✓ Vīrushepatīti ir infekciju slimību grupa, kuras izraisītāji ir vīrusi. Vīrusi, iekļūstot organismā, bojā galvenokārt aknu šūnas, kā rezultātā rodas hepatīts (dzeltenā kaite).
- ✓ Inficēties ar B vīrushepatītu (HBV) un C vīrushepatītu (HCV) iespējams, veicot dažādas invazīvas medicīniskas un skaistumkopšanas manipulācijas, kā arī saskaroties ar inficētas personas bioloģiskajiem šķidrumiem - asinīm, dzimumorgānu izdalījumiem (sperma, izdalījumi no vagīnas), ja tie nonāk organismā caur bojātu ādu vai gļotādu vai vertikālās transmisijas ceļā (no inficētas mātes bērnam).
- ✓ Sifiliss ir slimība, kuras izraisītājs ir bālā treponema (*Treponema pallidum*). Parasti ar sifilisu inficējas seksuāla kontakta laikā, bet pastāv arī risks inficēties skūpstoties, lietojot kopīgas šļirces un adatas ar sifilisu inficētu cilvēku, var inficēties ar sadzīves priekšmetiem: kopīgi ar slimu cilvēku lietojot dvieļus, sūkļus. Ar sifilisu slima sieviete var inficēt savu bērnu grūtniecības vai dzemdību laikā, kā arī barojot bērnu ar krūti.
- ✓ Donors var būt drošs, ka asins nodošanas laikā nav iespējams inficēties ar HIV, vīrushepatītiem, sifilisu un citām slimībām, ko pārnes ar asinīm (asins transmisīvās slimības), jo visā asins, asins komponentu un asins paraugu sagatavošanā tiek izmantots sterils vienreizējās lietošanas aprīkojums.

Laboratoriskie izmeklējumi

- ✓ Katrā asins nodošanas reizē donora asinis:
  - izmeklē uz sekojošiem infekciju marķieriem: HIV 1/2, vīrushepatītiem B un C, sifilisu;
  - nosaka asins grupu (ABO), rēzus piederību Rh(D) un, ja nepieciešams, veic papildus izmeklējumus).
- ✓ Gadījumā, ja dažādu iemeslu dēļ no donora netiek sagatavota pilna asins deva, asins paraugi netiek izmeklēti.
- ✓ Visi izmeklēšanas rezultāti tiek ievadīti Valsts vienotā donoru datu informācijas sistēmā un informācija ir pieejama visās Asins sagatavošanas nodaļās.
- ✓ Laboratoriskās izmeklēšanas infekciju marķieru pozitīva rezultāta gadījumā donors saņem atteikumu turpmākai asins/asins komponenta nodošanai un savākto asins/asins komponentu devu iznīcina.
- ✓ **Saņemt informāciju par savu asins paraugu izmeklēšanas rezultātiem donors var:**
  - **personīgi, ierodoties attiecīgā Asins sagatavošanas iestādē un uzrādot derīgu personu apliecinošu dokumentu (pase, ID karte vai cits personas apliecinošs dokuments, kas satur sekojošu informāciju - vārdu, uzvārdu, personas kodu/identifikatoru un foto);**

- attālināti, rakstot Valsts asinsdonoru centram **e-adresē** – sīkāka informācija Valsts asinsdonoru centra mājaslapas:
  - sadaļā “Donoriem->Biežāk uzdotie jautājumi->Vai ir iespējams noskaidrot savus analīžu rezultātus” vai
  - sadaļā “Privātpersonām->Laboratorijas pakalpojumi”.

Aptuvenais iesnieguma apstrādes laiks ir 10 darba dienas. **Telefoniski informācija par asins paraugu izmeklēšanas rezultātiem donoriem netiek sniegta!**

- ✓ Ja infekciju marķieru izmeklēšanas rezultātā konstatē novirzes no normas:
  - donora asins paraugu pārsūta uz Nacionālo references laboratoriju, rezultātu precizēšanai, norādot donora personas datus;
  - Nacionālā references laboratorija veiks donora personas datu apstrādi saskaņā ar likumdošanas prasībām.
- ✓ Ja infekciju marķieru skrīninga pozitīvi rezultāti ir apstiprināti, sabiedrības epidemioloģiskās drošības nolūkā Valsts asinsdonoru centrs vai Nacionālā references laboratorija, saskaņā ar likumdošanas prasībām, nosūtīs donora personas datus un laboratoriskās izmeklēšanas rezultātus Slimības profilakses un slimību kontroles centram;
- ✓ Ja infekciju marķieru skrīninga pozitīvi rezultāti ir apstiprināti, donoram ir pastāvīgs aizliegums ziedot asinis. Ja infekciju marķieru skrīninga pozitīvi rezultāti nav apstiprināti, (arī gadījumos, kad infekcija netiek apstiprināta pēc attiecīgā speciālista (infektologs, hepatologs, venerologs) slēdziena) un donors vērsas asins sagatavošanas iestādē ar lūgumu atļaut asins ziedošanu, tiek izvērtēta iespēja veikt donoram analīžu kontroli pēc noteikta laika.
- ✓ Donoram, pirms asins nodošanas ir iespēja izvēlēties, kam paziņot infekciju marķieru laboratorijas izmeklēšanas rezultātus gadījumā, ja tiks konstatētas novirzes no normas: personīgi donoram, uz viņa deklarētās dzīves vietas adresi, viņa ģimenes ārstam (abos gadījumos rezultātu saņēmējs tiks informēts ar ierakstīto vēstuli) vai uz oficiālo elektronisko adresi.

Informācija par IESTĀDES veiktajām personas datu apstrādēm

- ✓ **Personas datu apstrādes nolūki:**
  - a) datu pārzinim (turpmāk – IESTĀDEI) saistošo pienākumu veikšana, kas noteikti normatīvajos aktos:
    - Ārstniecības likums
    - Pacientu tiesību likums
    - Epidemioloģiskās drošības likums (dati uz Rīgas austrumu klīniskās universitātes slimnīcas stacionāru - Latvijas infektoloģijas centrs, Slimību profilakses un kontroles centru noviržu no normas gadījumos, tajā skaitā – lai iekļautu ziņas Valsts infekcijas slimību uzraudzības un monitoringa sistēmas datu bāzē – VISUMS)
    - 27.12.2005. Ministru kabineta (turpmāk - MK) noteikumi Nr.1037 „Noteikumi par cilvēka asiņu un asins komponentu savākšanas, testēšanas, apstrādes, uzglabāšanas un izplatīšanas kvalitātes un drošības standartiem, ievēšanas un izvešanas nosacījumiem, kā arī kompensāciju par izdevumiem zaudētā asins apjoma atjaunošanai” un 22.02.2005. Nr.138 ” Valsts asinsdonoru centra nolikums” noteikto pienākumu pildīšanai, tajā skaitā – kompensācija zaudētā asins apjoma atjaunošanai, retrospektīvā izmeklēšana, u.c.
    - 20.01.2009. MK noteikumi Nr.60 „Noteikumi par obligātajām prasībām ārstniecības iestādēm un to struktūrvienībām”
    - 20.01.2009 MK noteikumi Nr.753 „ Noteikumi par Goda donora nosaukuma piešķiršanas kritērijiem un Goda donora apliecības piešķiršanas kārtību”
    - 04.04.2006. MK noteikumi Nr.265 “Medicīnisko dokumentu lietvedības kārtība”
    - starptautiskais standarts LVS EN ISO 15189:2015 „Kvalitātes un kompetences prasības medicīnas laboratorijām”;

- 28.06.2005. MK noteikumi Nr.468 „Ārstniecībā izmantojamo medicīnisko tehnoloģiju apstiprināšanas un jaunu medicīnisko tehnoloģiju ieviešanas kārtība”, uz kuru pamata IESTĀDEI apstiprinātas medicīniskās tehnoloģijas
- 28.07.2015. MK noteikumi Nr.442 “Kārtība, kādā tiek nodrošināta informācijas un komunikācijas tehnoloģiju sistēmu atbilstība minimālajām drošības prasībām”
- Trauksmes celšanas likums
- b) donoru piesaiste, lai nodrošinātu MK noteikumu Nr.138 pantā Nr.2 noteikto IESTĀDES darbības mērķi;
- c) sabiedrisko attiecību pasākumu īstenošana;
- d) sūdzību, jautājumu un pretenziju izskatīšana, informācijas un pierādījumu sniegšana likumā noteiktajām iestādēm;
- e) komunikācija virtuālajā vidē, tajā skaitā – IESTĀDES tīmekļvietnē, atbildot uz jautājumiem IESTĀDES sociālo tīklu kontos, e-pastā, pa tālruni;
- f) ierakstītu vēstuļu nosūtīšana;
- g) informācijas sistēmu darbības nepārtrauktības nodrošināšana;
- h) datu dzēšana, tajā skaitā – makulatūras, datu nesēju iznīcināšana u.c.;
- i) informācijas sistēmu funkciju korektas darbības (tajā skaitā sadarbības ar ārējām sistēmām) testēšana un validēšana;
- j) IESTĀDES īpašuma aizsargāšana un noziedzīgu nodarījumu novēršana (videonovērošana);
- k) sīkdatņu apstrāde iestādes tīmekļvietnē, tās pilnvērtīgai darbībai un darbības uzlabošanai;
- l) Nacionālo Bruņoto Spēku (turpmāk - NBS) donoru datu sūtīšanai uz NBS, atbilstoši noslēgtajam līgumam;
- m) donoru datu apkopošana un sūtīšana Slimību profilakses un kontroles centram epidemioloģiskās situācijas izvērtēšanai.

✓ **Personas datu apstrādes pamati:**

- a) veselības vai sociālās aprūpes sistēmu un pakalpojumu pārvaldības nodrošināšanas nolūkos; sabiedrības interešu dēļ sabiedrības veselības jomā – tajā skaitā MK noteikumu Nr.1037 un Nr.138 noteiktie pienākumi, kā arī – citos normatīvos aktos, noteiktie pienākumi un to izpilde, ieskaitot kompensācijas par izdevumiem zaudētā asins apjoma atjaunošanai, retrospektīvo izmeklēšanu, u.c.;
- b) IESTĀDES leģitīmo interešu ievērošana – donoru piesaistīšana un informēšana (konsultējot par iespēju kļūt par donoru), tajā skaitā MK noteikumu Nr.138 2.pantā noteiktā IESTĀDES darbības mērķa sasniegšanai;
- c) IESTĀDES leģitīmo interešu ievērošana, tajā skaitā – informācijas glabāšana sūdzību, jautājumu un pretenziju izskatīšana, informācijas un pierādījumu sniegšana likumā noteiktajām iestādēm, ieskaitot Iesniegumu likumā noteikto kārtību;
- d) IESTĀDES leģitīmo interešu ievērošana – videonovērošana personāla un apmeklētāju drošības un kārtības nodrošināšanai;
- e) uz IESTĀDI attiecināma juridiska pienākuma izpildei, tajā skaitā – likvidēt/ dzēst datus, tiklīdz tie vairs nav nepieciešami, ievērojot normatīvajos aktos noteiktos glabāšanas termiņus, nodrošināt informācijas sistēmu darbību nodrošināšanai un nodrošināt Trauksmes celšanas likumā noteikto trauksmes celšanas kārtību IESTĀDĒ;
- f) datu subjekta piekrišana – lai aicinātu uz asins/asins komponentu ziedošanu ar SMS vai zvanu, sabiedrisko attiecību aktivitātēm un sīkdatņu apstrādei iestādes tīmekļvietnē, kā arī, lai nodotu NBS donoru datus NBS, pamatojoties uz savstarpēji noslēgto līgumu;
- g) datu subjekta piekrišana – lai, Ministru kabineta 10.08.2010. noteikumos Nr.753 “Noteikumi par Goda donora nosaukuma piešķiršanas kritērijiem un Goda donora apliecības piešķiršanas kārtību” noteiktajā kārtībā, nodotu datus Latvijas Sarkanajam Krustam;

✓ **Datu apstrādes ilgums:** paredzēts MK noteikumos Nr.1037 un Nr.265, kā arī, IESTĀDE apstrādās minētos personas datus, līdz šajā informatīvajā paziņojumā norādīto apstrādes nolūku

sasniedzšanai, līdz piekrišanas atsaukšanai, vai tāda termiņa ietvaros, kurš ir norādīts normatīvajos aktos vai privātuma politikā.

✓ **Iespējamie datu saņēmēji:**

- a) ārstniecības iestādes un ārstniecības personas – IESTĀDES darbības un funkciju nodrošināšanai, atbilstoši normatīvajiem aktiem, tajā skaitā – retrospektīvajai izmeklēšanai u.c.; Valsts kase – kompensācijas par izdevumiem zaudētā asins apjoma atjaunošanai, atbilstoši MK noteikumos Nr.1037 noteiktajam pienākumam par kompensāciju par izdevumiem zaudētā asins apjoma atjaunošanai
- b) SMS servisa pakalpojumu sniedzēji – uzaicinājumu un paziņojumu nosūtīšanai, datu apstrādes nosacījumi tiek reglamentēti ar savstarpēji noslēgtu līgumu
- c) sociālie tīkli – sabiedrisko attiecību un donoru kustības veicināšanas nolūkos
- d) tehniskā atbalsta pakalpojumu sniedzēji, datu apstrādes nosacījumi tiek reglamentēti ar savstarpēji noslēgtu līgumu
- e) pasta un kurjeru pakalpojumu sniedzēji - ierakstītu vēstuļu nosūtīšanai personas vārds, uzvārds un adrese (aploksne aizlīmētā formā, vēstules saturs dati pastam nav pieejami)
- f) Latvijas Sarkanais Krusts
- g) makulatūras apstrādātāji
- h) likumā noteiktās iestādes, kas var prasīt ziņas informācijas un pierādījumu sniegšanai

- ✓ **Pārzinis:** Valsts asinsdonoru centrs, reģistrācijas numurs: 90000013926,
Adrese: Sēlpils iela 9, Rīga, LV-1007,
Tālr.: 67 471472, Bezmaksas tālrunis: 80000003

- ✓ **Personas datu aizsardzības speciālists:** Kristaps Andersons, tālr. +371 67408881, e-pasts: advokats.andersons@inbox.lv

Saistītie normatīvie dokumenti

1. Ārstniecības likums ar grozījumiem;
2. Pacientu tiesību likums ar grozījumiem;
3. Epidemioloģiskās drošības likums ar grozījumiem;
4. Darba likums ar grozījumiem;
Darba likuma 74. pants. Atlīdzība gadījumos, kad darbinieks neveic darbu attaisnojošu iemeslu dēļ
  - (1) Darba devējam ir pienākums izmaksāt šā panta trešajā daļā noteikto atlīdzību, ja darbinieks neveic darbu attaisnojošu iemeslu dēļ, īpaši gadījumos, kad darbinieks:
    - (2) iepriekš par to paziņojot darba devējam, ārstniecības iestādē nodod asinis;
    - (3) Ja darbiniekam ir noteikta laika alga, šā panta pirmajā un otrajā daļā minētajos gadījumos viņam izmaksā noteikto darba samaksu. Ja darbiniekam ir noteikta akorda alga, šā panta pirmajā un otrajā daļā minētajos gadījumos viņam izmaksā vidējo izpeļņu;
    - (6) Darbiniekam, kurš ārstniecības iestādē nodod asinis, pēc katras šādas dienas piešķir atpūtas dienu, izmaksājot šā panta trešajā daļā noteikto atlīdzību. Darbiniekam un darba devējam vienojoties, šo atpūtas dienu var piešķirt citā laikā.

Darba inspekcijas skaidrojums

Balstoties uz Darba likuma nosacījumiem, brīvdienai, darbiniekam un darba devējam vienojoties, var arī piešķirt citā laikā. Noteiktā atlīdzība par pienākošos atpūtas dienu aprēķināma uz brīdi, kad tā tiek piešķirta.

Ja darbiniekam pēc dienas, kad ārstniecības iestādē tika nodotas asinis, pēc grafika ir brīvdiena, tad likumā paredzēto atpūtas dienu piešķir nākamajā darbiniekam paredzētajā darba dienā.

Valsts darba inspekcijas tālrunis: 67186522, 67186523,

VDI mājas lapa: www.vdi.gov.lv

5. Valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības likums ar grozījumiem
Valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības likuma 3.² pants. Papildu brīvdienas apmaksas kārtība
  - (3) Karavīram, kurš ārstniecības iestādē nodod asinis, attiecīgajā gadījumā piemēro Darba likuma normas, ievērojot noteikumu, ka viņam izmaksā mēnešalgu, izsniedz karavīra uzturdevu vai tās kompensāciju, kā arī piemaksas, izņemot šā likuma 14. panta trešajā daļā minētās piemaksas.
(16.06.2011.likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 15.12.2011. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2012.)
6. 27.12.2005. MK noteikumi Nr.1037 „Noteikumi par cilvēka asiņu un asins komponentu savākšanas, testēšanas, apstrādes, uzglabāšanas un izplatīšanas kvalitātes un drošības standartiem, ieviešanas un izvešanas nosacījumiem, kā arī kompensāciju par izdevumiem zaudētā asins apjoma atjaunošanai” ar grozījumiem ^{xv}
7. 10.08.2010. MK noteikumi Nr.753 “Noteikumi par Goda donora nosaukuma piešķiršanas kritērijiem un Goda donora apliecības piešķiršanas kārtību”
8. 28.06.2005. MK noteikumi Nr.468 „Ārstniecībā izmantojamo medicīnisko tehnoloģiju apstiprināšanas un jaunu medicīnisko tehnoloģiju ieviešanas kārtība” ar grozījumiem
9. 04.04.2006. MK noteikumi Nr.265 “Medicīnisko dokumentu lietvedības kārtība” ar grozījumiem
10. 22.02.2005. MK noteikumi Nr.138 ” Valsts asinsdonoru centra nolikums”
11. 20.01.2009. MK noteikumi Nr.60 „Noteikumi par obligātajām prasībām ārstniecības iestādēm un to struktūrvienībām” ar grozījumiem
12. Starptautiskais standarts LVS EN ISO 15189:2023 „Kvalitātes un kompetences prasības medicīnas laboratorijām”
13. EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULA (ES) 2016/679 (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK (Vispārīgā datu aizsardzības regula)

Pastāvīgās asins nodošanas vietas Latvijā

Asins sagatavošanas iestāžu donoru pieņemšanas laiks var mainīties, tādēļ, lūdzu, sekojiet www.donors.lv mājaslapā ievietotajai informācijai!

Par izbraukumiem un citām asins nodošanas vietām seko mūsu mājaslapā www.donors.lv sadaļā “DONORIEM” – Izbraukumi un nodošanas vietas.

Izstrādāja

Amats	V.Uzvārds	Paraksts	Datums
Transfuzioloģiskā departamenta direktore	N.Kanta	(personiskais paraksts*)	11.06.2025

Saskaņoja

Amats	V.Uzvārds	Paraksts	Datums
Laboratoriju departamenta direktors	D.Sliņko	(personiskais paraksts*)	11.06.2025
Administratīvā departamenta direktors	Dz.Arbidāns	(personiskais paraksts*)	11.06.2025

ⁱ Izņemts: “Pēc pārslimošanas ar COVID-19”

ⁱⁱ Izņemts: “2023.”

ⁱⁱⁱ Izņemts: “0,12”

^{iv} Izņemts: “7 dienas, gada laikā pieļaujamas ne vairāk par 33 plazmaferēzes procedūrām;”

^v Izņemts: “2023.”

^{vi} Izņemts: “0,61”

^{vii} Izņemts: “0,03”

^{viii} Izņemts: “2022.”

^{ix} Izņemts: “8662”

^x Izņemts: “2022.”

^{xi} Izņemts: “229”

^{xii} Izņemts: “2022.”

^{xiii} Izņemts: “154”

^{xiv} Izņemts: “75”

^{xv} Izņemts: “20.01.2009 MK noteikumi Nr.753 „Noteikumi par obligātajām prasībām ārstniecības iestādēm un to struktūrvienībām” ar grozījumiem”

^{xvi} Izņemts: “60”

^{xvii} Izņemts: “8:00-11:00”